

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW **ALKOHOLOWYCH DLA MIASTA KONINA NA 2018 ROK**

WSTĘP

Alkoholizm to wciąż jeden z najpoważniejszych i najbardziej uciążliwych problemów społecznych w Polsce. Powodem jest głównie rozmiar tego zjawiska oraz społeczne skutki i ekonomiczne koszty, jakie z tego tytułu ponosi budżet państwa i dotknięta bezpośrednio tym problemem rodzina. Już tylko to stanowi wystarczające uzasadnienie do podejmowania i rozwijania działań edukacyjnych społeczeństwa, koncentrujących się z jednej strony – na **profilaktyce alkoholowej**, z drugiej - na pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom. Termin profilaktyka uzależnień oznacza świadome działanie nastawione na jednostki lub grupy społeczne, mające na celu ograniczenie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych oraz zapobieganie różnorodnym problemom z tym związanym zanim one wystąpią.

Jak trudna i wymagająca uwagi jest to sfera naszej rzeczywistości świadczy fakt, że Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustanowił 2017 rok rokiem troski o trzeźwość narodu, w ten sposób apelując do rządu, samorządów, Kościołów i organizacji pozarządowych o podjęcie systematycznych działań na rzecz trzeźwości narodu.

Rozmiary szkód powodowanych przez alkohol mogą być zmniejszane poprzez skuteczną politykę wobec problemów z nim związanych, dlatego – zgodnie z ustawowymi wymaganiami - każdego roku opracowywany jest Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Konina.

Samorząd Konina, realizując własne zadania w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych, stosuje sprawdzone i skuteczne strategie, wdraża długofalowe programy profilaktyczne (rekomendowane przez PARPA i Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii).

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z używania substancji psychoaktywnych.

Prezentowany Program na 2018 rok jest głównie kontynuacją zasadniczych działań zainicjowanych w latach ubiegłych, zaktualizowanych i zgodnych z kierunkami zawartymi w:

- Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016 – 2020 (Dz. U. z 2016 r., poz. 1492),
- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r., poz. 487 ze zm.),
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- Strategii rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Konina na lata 2015 – 2025,

- Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Miasta Konina na lata 2016 – 2020 przyjętym Uchwałą nr 250 Rady Miasta Konina z dnia 27 stycznia 2016 roku.

Na terenie miasta funkcjonuje wiele podmiotów, które zgodnie z założeniami statutowymi podejmują działania z zakresu profilaktyki, edukacji i terapii uzależnień. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Konina na 2018 rok zakłada wykorzystanie wiedzy i doświadczenia tych podmiotów poprzez ich uczestnictwo w realizacji tego dokumentu.

ROZDZIAŁ I

DEFINICJE I POJĘCIA

1. **Profilaktyka uniwersalna** – ukierunkowana na całe populacje. Są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup bez względu na stopień indywidualnego ryzyka problemów alkoholowych. Ich celem jest zmniejszenie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów alkoholowych w danej populacji.
2. **Profilaktyka selektywna** – ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. To działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów alkoholowych lub/i innych zaburzeń zdrowia psychicznego.
3. **Profilaktyka wskazująca** – ukierunkowana na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka demonstrujące pierwsze symptomy problemów alkoholowych. Działania profilaktyczne adresowane do osób (grup), które demonstrują wczesne symptomy problemów alkoholowych lub/i zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych, ale jeszcze nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego, uzależnienia od alkoholu lub innych zaburzeń związanych z nadużywaniem alkoholu opisanych w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD – 10.
4. **Ryzykowne spożywanie alkoholu** – to picie nadmiernych ilości alkoholu (jednorazowo i w określonym przedziale czasu) nie pociągające za sobą aktualnie negatywnych konsekwencji, przy czym można oczekiwać, że konsekwencje te pojawią się, o ile obecny model picia alkoholu nie zostanie zmieniony. Robocza definicja Światowej Organizacji Zdrowia określa picie ryzykowne w następujący sposób: picie ryzykowne to regularne średnie spożywanie alkoholu w ilości 20 – 40 g czystego alkoholu dziennie przez kobietę i 40 – 60 g dziennie przez mężczyznę, przy jednoczesnym łącznym spożyciu czystego alkoholu w tygodniu przez kobiety zawierającym się w przedziale 140 – 209 g, a w przypadku mężczyzn – 280 – 349 g.
5. **Szkodliwe picie alkoholu** – opisywane jest, jako wzorzec picia, który już powoduje określone szkody fizyczne bądź zdrowotne, ale również psychologiczne i społeczne, przy czym nie występuje uzależnienie od alkoholu. Aby rozpoznać szkodliwe używanie alkoholu, opisany wzorzec picia powinien utrzymać się, przez co najmniej miesiąc lub występować w sposób powtarzający się w ciągu 12 miesięcy. Robocza definicja Światowej Organizacji Zdrowia określa picie szkodliwe w następujący sposób: picie szkodliwe to regularne średnie spożywanie alkoholu w ilości ponad 40 g czystego alkoholu dziennie przez kobietę i ponad 60 g dziennie przez mężczyznę, przy jednoczesnym łącznym spożyciu 210 g lub więcej w tygodniu przez kobiety i 350 g i więcej w tygodniu przez mężczyznę. Jako picie szkodliwe określane jest też

spożywanie każdej ilości alkoholu przez: kobiety w ciąży, matki karmiące, chorych przewlekłe, osoby przyjmujące leki, osoby starsze.

6. **Poalkoholowe spektrum zaburzeń rozwojowych (FASD)** – ogólny termin opisujący całościowo spektrum skutków rozwojowych występujących u dzieci matek pijących alkohol w okresie ciąży. Skutki te mogą obejmować zaburzenia rozwoju fizycznego, umysłowego, zachowania, uczenia się, mogą trwać przez całe życie. W diagnostyce klinicznej obowiązuje termin FAS – płodowy zespół alkoholowy, który charakteryzuje się: dysmorfiami twarzy, opóźnieniami wzrostu oraz nieprawidłowościami ośrodkowego układu nerwowego. U dzieci, u których nie występują wszystkie cechy FAS, diagnozowany jest częściowy FAS. Rodzaj i siła zaburzeń u dziecka zależy przede wszystkim od ilości alkoholu spożywanego przez kobiety w ciąży oraz częstotliwości picia. Należy pamiętać, że nie ma bezpiecznej dawki alkoholu, jaką może spożywać kobieta w ciąży, w związku z tym, aby dziecko było zdrowe, należy całkowicie powstrzymać się od spożywania alkoholu w okresie prenatalnym oraz karmienia piersią.
7. **Wczesne rozpoznawanie i krótka interwencja** – krótkie interwencje podejmowane przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.
8. **Leczenie uzależnienia** – to działanie służące redukcji objawów i przyczyn zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania wynikających z używania alkoholu.
9. **Uzależnienie** – zespół uzależnienia od alkoholu to kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których picie alkoholu dominuje nad innymi zachowaniami, które miały poprzednio dla pacjenta większą wartość. Głównym objawem zespołu uzależnienia jest pragnienie alkoholu (często silne, czasami przemożne).
10. **Rehabilitacja (postępowanie po leczeniu)** – to działania podtrzymujące zmiany u osób uzależnionych po zakończeniu leczenia uzależnienia, utrwalające efekty leczenia, uczące umiejętności służących zdrowieniu oraz pomagające podejmowaniu i realizacji zadań wynikających z ról społecznych.

ROZDZIAŁ II

DIAGNOZA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA TERENIE MIASTA KONINA

Wiosną 2017 roku została podpisana umowa z PWSZ w Koninie w sprawie sporządzenia dla miasta nowej, aktualnej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych, wynikających z używania substancji psychoaktywnych, do których należą napoje alkoholowe. Ponieważ będzie ona gotowa pod koniec tego roku – Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Konina na 2018 rok z konieczności konstruowany jest na bazie wyników ankietowych z 2012 roku, przeprowadzonych w Koninie przez Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych w Warszawie na niewielkiej grupie mieszkańców. Należy założyć, że nowa, aktualna, diagnoza znacznie bardziej uszczegółowi problemy wynikające z lokalnych zagrożeń społecznych w mieście. Pozwoli to na opracowanie dokumentu w nowej, preferowanej przez PARPA – formie.

Konin jest gminą – miastem na prawach powiatu, położonym we wschodniej części województwa wielkopolskiego. Pod względem liczby ludności Konin jest trzecim miastem na prawach powiatu w województwie. Liczy **74 385** mieszkańców (zameldowanych na stałe lub czasowo w Koninie - dane na dzień 31.12.2016 r.), w tym dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0 - 18 lat) – **12 547** osób oraz **16 549** osób w wieku emerytalnym (stan na 31.12.2016 r.)

Do obowiązków organów jednostek samorządu terytorialnego należą zarówno zadania z zakresu regulacji lokalnego rynku napojów alkoholowych, jak i profilaktyka oraz rozwiązywanie problemów alkoholowych.

Jak podaje Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – w Polsce jest cztery razy więcej sklepów z alkoholem niż dopuszcza norma WHO (Światowej Organizacji Zdrowia), zgodnie z którą na jeden punkt sprzedaży powinno przypadać 1000 a nawet 1600 osób. Tymczasem w kraju na jeden punkt przypadają średnio 273 osoby, w Koninie – jeden punkt przypada na 485 mieszkańców. W polskim porządku prawnym wydawanie zezwoleń na sprzedaż detaliczną alkoholu należy do zadań własnych gminy. W Koninie kwestię dostępności napojów alkoholowych reguluje:

- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, która przekazuje gminie uprawnienia do ustalania liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz ich usytuowania,

- uchwała Nr 381 Rady Miasta Konina z dnia 28 września 2016 r. w sprawie zmiany uchwały Nr 497 Rady Miasta Konina z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie ustalenia liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5 proc. alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży. Liczba limitów (punktów) dla Konina – 153.

- uchwała Nr 646 Rady Miasta Konina z dnia 23 listopada 2001 roku ustalająca limit dla miasta Konina tj. 80 punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających pow. 4,5 proc. alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (dot. gastronomii).

W 2016 r. na terenie miasta funkcjonowało 158 sklepów i 79 lokali gastronomicznych sprzedających alkohol. Obecnie na terenie Konina (stan na dzień 10 września 2017 roku) funkcjonują 234 punkty sprzedaży napojów alkoholowych, w tym: 164 w detalu i 70 w gastronomii.

Konsekwencje społeczne i zdrowotne związane z nadużywaniem alkoholu - formy wsparcia i pomocy

- Alkohol jest w Polsce popularną używką, po którą sięga ponad 80% społeczeństwa. Konsumpcja alkoholu niesie wiele zagrożeń dla jednostek, ich rodzin i całego społeczeństwa. Dotyczą one między innymi zdrowia, bezpieczeństwa i sytuacji ekonomicznej. Ich skala i natężenie sprawiają, że kwestia spożywania alkoholu jest istotnym wyzwaniem dla zdrowia publicznego. W Polsce według danych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych liczba osób uzależnionych od alkoholu wynosi około 800 tysięcy, natomiast grupa osób pijących szkodliwie lub ryzykownie jest szacowana na 2 – 2,5 miliona. Zatem problem nadmiernego spożywania alkoholu dotyczy około 9% populacji Polski. Według WHO spożywanie

alkoholu w sposób szkodliwy i ryzykowny jest trzecim w kolejności najistotniejszym czynnikiem ryzyka pogorszenia stanu zdrowia i przedwczesnej śmierci.

- Problemy związane z nadużywaniem alkoholu wpływają właściwie na każdą dziedzinę życia, powodując skutki bezpośrednie dla samych osób pijących, osób z ich bliskiego otoczenia, ale także szeroko pojętego środowiska, w którym funkcjonują. Do najważniejszych, ze szczególnie negatywnymi konsekwencjami, należy zaliczyć: przemoc domową, alkoholową dezorganizację środowiska pracy oraz osób bezrobotnych, naruszenia prawa i porządku przez osoby nietrzeźwe, koszty ekonomiczne oraz nadużywanie alkoholu przez młodzież.
- Ważnym i niepokojącym problemem społecznym i zdrowotnym jest spożywanie alkoholu przez kobiety ciężarne. Szacuje się, że 30 procent polskich kobiet pije alkohol w ciąży i - co się z tym wiąże - co roku około tysiąca dzieci rodzi się z syndromem FAS. Trzeba zintensyfikować uświadamianie - zwłaszcza młodym - ludziom, że skutki spożywania alkoholu przez przyszłe matki są nieodwracalne. Kluczowym działaniem w profilaktyce oraz zapobieganiu alkoholowemu zespołowi płodowemu jest **edukacja**. W 2017 roku podjęto działania w ramach Programu profilaktyki zespołu FAS i zespołu RAD realizowanego w konińskich szkołach ponadpodstawowych. To nowy projekt, którego kontynuacja planowana jest w roku 2018.
- Rozwój uzależnienia można powstrzymać i zminimalizować jego skutki, jeżeli osoba uzależniona podejmie systematyczną terapię. Szkody zdrowotne wywołane alkoholem nie ograniczają się tylko do występujących u osób uzależnionych. Obejmują one swoim zasięgiem także osoby żyjące w najbliższym otoczeniu alkoholika. W psychologii taki stan nazywany jest współuzależnieniem. Dlatego z punktu widzenia trwałości i jakości życia rodziny, w której występuje problem alkoholowy – ważne jest objęcie pomocą terapeutyczną wszystkich jej członków.
- Istotną rolę w profilaktyce odgrywają grupy samopomocowe. Uzyskiwane tam wsparcie umożliwia lepsze funkcjonowanie w życiu i radzenie sobie z trudnymi sytuacjami. W Koninie prężnie działa ok. 14 grup wspólnot Anonimowych Alkoholików oraz Konińskie Stowarzyszenie Abstynentów „Szansa”, które w 2017 r. przystąpiło do realizacji swojego planu utworzenia w Koninie Klubu Abstynenta. Funkcjonowanie takiej placówki, po spełnieniu określonych procedur, będzie wspierane w ramach profilaktyki uzależnień, realizowanej w 2018 r. przez miasto.
- Osoby zdiagnozowane jako pijące ryzykownie, szkodliwie lub uzależnione od alkoholu powinny pozostawać pod opieką specjalisty w praktyce ambulatoryjnej lub stacjonarnej placówce leczenia odwykowego. Podstawową metodą leczenia osoby uzależnionej od alkoholu jest psychoterapia grupowa i indywidualna. Czas potrzebny do przeprowadzenia skutecznej terapii określa się na 12 do 24 miesięcy. System leczenia odwykowego w Koninie to siedem placówek terapii uzależnień (jedna stacjonarna i sześć ambulatoryjnych). Są to:
 - **W Wojewódzkim Szpitalu Zespólnym** przy ul. Wyszyńskiego 1: **Poradnia Leczenia Uzależnień** (w 2016 r. leczyło się 165 osób uzależnionych od alkoholu i 16 osób współuzależnionych), **Oddział Leczenia Uzależnień** (75 osób) i **Dzienny Oddział Terapii Uzależnień od Alkoholu** (26 osób).
 - **Poradnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnień oraz Poradnia Leczenia Uzależnień od Substancji Psychoaktywnych MULTIMED** przy ul. Wojska Polskiego 33. Osoby uzależnione mogą odbyć podstawowy program terapii w systemie ambulatoryjnym lub w **Oddziale Dziennym**. (W 2016 z powodu uzależnienia od alkoholu leczyło się tam 458 osób oraz 179 osób współuzależnionych).

- **Poradnia Terapii Uzależnień MEDICA przy ul. Chopina 23 a**, oferuje pełen program terapii uzależnienia. W 2016 roku w tej placówce leczyło się około 268 osób (w tym 184 uzależnienia mieszane) uzależnionych od alkoholu i 146 osób współuzależnionych.

- **Poradnia Leczenia Uzależnień WIKAMED przy ul. Powstańców Styczniowych 2**. W tej placówce w 2016 r. leczyło się 245 osób uzależnionych od alkoholu i 80 współuzależnionych. a w Poradni dla Młodzieży leczyło się 155 młodych osób uzależnionych od alkoholu.

Dane dotyczące liczby pacjentów należy traktować szacunkowo, ponieważ zdarza się, że ta sama osoba w jednym roku może trafić do dwóch czy nawet trzech poradni. Alkoholik, który złamał abstynencję w trakcie terapii, bardzo często wstydy się wrócić na leczenie do tej samej placówki. W tym wypadku jednak ważniejszy od statystyki jest fakt podejmowania kolejnej próby leczenia. Wzrasta również świadomość wśród osób współuzależnionych i one coraz częściej szukają dla siebie fachowej pomocy.

- Polskie prawo nie przewiduje przymusowego leczenia osób uzależnionych od alkoholu. Istnieje jednak procedura zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia takiego zobowiązania przez sąd spoczywa na Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Konina. Procedura ta ma zastosowanie wobec osób, które: powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizują małoletnich, systematycznie zakłócają spokój i porządek publiczny. Zespół interwencyjno – motywujący Komisji przede wszystkim motywuje do dobrowolnego podjęcia leczenia odwykowego, a następnie monitoruje przebieg terapii. Wnioski do sądu kieruje się wówczas, gdy nie udaje się zmotywować osoby uzależnionej do dobrowolnego leczenia się lub gdy nie zgłasza się ona na posiedzenia Komisji. Istotną częścią pracy Komisji są rozmowy z rodzinami osób nadużywających alkoholu, służące nie tylko zebraniu informacji, ale też motywowaniu członków tych rodzin do podejmowania własnej terapii jak współuzależnionych. Procedurę sądowego zobowiązania do leczenia odwykowego inicjuje również Prokuratura Rejonowa. Działania KRPA w tym zakresie pozostaną bez zmian także w roku 2018.
- W działalność promującą postawy abstynenckie i trzeźwość na terenie Konina od lat angażują się księża katolicy oraz przedstawiciele innych kościołów i związków wyznaniowych. W Koninie od wielu lat realizowany jest przez diecezjalnego duszpasterza trzeźwości Program „Trzeźwienie przez Kulturę” - cykl comiesięcznych konferencji dla osób uzależnionych i borykających się z problemem uzależnień. Głównym organizatorem przedsięwzięcia jest parafia św. Wojciecha (przy współpracy KDK oraz Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych). To autorski projekt, jedyny taki w kraju. Planowana jest kontynuacja zadania w roku 2018.
- Konsekwencją uzależnienia od alkoholu bardzo często jest bezdomność. Polski Czerwony Krzyż, na zlecenie Miasta Konina, prowadzi całorocznie schronisko i noclegownię dla bezdomnych oraz sezonowo – ogrzewalnię. Z badań przeprowadzonych w 2014 roku przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie wraz z Komendą Miejską Policji wynika, że większość osób bezdomnych to osoby uzależnione od alkoholu. 94 proc. z nich podejmowało choć raz w życiu próby leczenia. Schronisko, noclegownia i ogrzewalnia nie są finansowane ze środków przeznaczonych na profilaktykę, z tzw. „korkowego”.

Zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem - formy wsparcia i pomocy

Nadużywanie alkoholu przez jednego z członków rodziny jest przyczyną cierpienia wszystkich dorosłych i dzieci w tej rodzinie. Życie z alkoholikiem wiąże się ze stanem permanentnego napięcia i przeciążenia emocjonalnego. Alkohol w rodzinie pociąga za sobą inne formy patologii, na przykład przemoc fizyczną, przemoc psychiczną, przemoc seksualną, agresję, problemy finansowe, problemy w kontaktach z ludźmi, problemy z prawem.

Nadużywanie alkoholu przez jednego z członków rodziny wywołuje u pozostałych strach, gniew, smutek, napięcie, wstyd, upokorzenie. Wymienione zachowania – a w szczególności strach - wynikają nie tylko z konkretnych i powtarzających się zagrożeń. Wiążą się też bardzo często z rozpadem systemu więzi i oparcia, który powinien istnieć w domu rodzinnym i dawać członkom rodziny poczucie bezpieczeństwa. Uzależnienie od alkoholu i współuzależnienie to dwie pułapki psychologiczne. Chcąc pomóc osobie uzależnionej i sobie nawzajem członkowie rodziny muszą zacząć zmieniać swoje zachowanie, muszą zdać sobie sprawę z tego, że nie są odpowiedzialni za alkoholizm jej członka i nie mają wpływu na jego trzeźwość czy pijaństwo. Dzięki wzrostowi tej świadomości - osoby żyjące w rodzinach alkoholowych coraz częściej szukają pomocy dla siebie w Poradniach Terapii Uzależnień i Współuzależnienia.

Na terenie Konina terapię współuzależnienia oferują wszystkie wymienione poradnie uzależnień. Ponadto funkcjonują grupy A1 – Anon tj. samopomocowe grupy dla dorosłych członków rodzin osób uzależnionych. Osoby, u których na podłożu współuzależnienia bądź DDA / bycia dorosłym dzieckiem alkoholika/ rozwinęły się zaburzenia nerwicowe mogą korzystać z pomocy psychologicznej i psychiatrycznej w poradniach zdrowia psychicznego mieszczących się przy: ul. Szpitalnej 45, przy ul. Wojska Polskiego 33, przy ul. Spółdzielców 27, przy ul. Chopina 23 oraz przy ul. Powstańców Styczniowych 2.

- Ważną rolę w procesie pomagania dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym odgrywają **placówki wsparcia dziennego, takie jak: świetlice socjoterapeutyczne, środowiskowe ogniska wychowawcze i świetlice środowiskowe**. Na terenie Konina funkcjonują – finansowane przez miasto - 23 placówki wsparcia dziennego (6 świetlic socjoterapeutycznych, 7 środowiskowych ognisk wychowawczych i 10 świetlic środowiskowych) prowadzone przez organizacje pozarządowe w różnych częściach miasta. Do placówek tych uczęszcza około 690 dzieci. Tam - oprócz wsparcia psychologicznego, pedagogicznego - mogą skorzystać również z pomocy socjalnej i dożywiania. Placówki wsparcia dziennego są ważnym elementem w profilaktyce alkoholowej. Tworzą one wspierające środowisko dostosowane do specyficznych potrzeb dzieci, kształtują ich umiejętności i zainteresowania, pomagają radzić sobie z trudnymi doświadczeniami, uczą współpracy w grupie, wzmacniają potencjał rozwojowy. We wszystkich tych placówkach realizowane są programy profilaktyczne. Swoim oddziaływaniem obejmują nie tylko dzieci, ale również ich rodziców.

Udzielanie pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym jest jednym z priorytetowych zadań samorządów lokalnych zajmujących się profilaktyką rodzin z grup ryzyka. Dlatego miasto Konin będzie w roku 2018 nadal wspomagało placówki wsparcia dziennego, przeznaczając środki na ich utrzymanie oraz sfinansowanie form zimowego i letniego wypoczynku dla ich podopiecznych z tzw. „korkowego”.

- Innym poważnym zaburzeniem życia rodzinnego, bardzo często związanym z nadużywaniem alkoholu w rodzinie, jest doświadczanie przemocy ze strony osoby pijącej. Rodzina bywa ofiarą i świadkiem przemocy. Badania wśród żon alkoholików

wskazują, że blisko 80 proc. kobiet oraz ich dzieci doświadcza przemocy ze strony męża i ojca. Na terenie Konina, od wielu już lat, przy Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie funkcjonuje Sekcja Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej. Osoby i rodziny będące w sytuacji kryzysowej (a niewątpliwie stosowanie przemocy w rodzinie jest taką sytuacją) mogą uzyskać pomoc psychologiczną oraz socjalną każdego dnia i właściwie o każdej godzinie. Przy Sekcji funkcjonuje hostel dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. W ramach działań interwencyjnych pracownicy Sekcji wychodzą z ofertą pomocy również poza obręb placówki. Trafiają do miejsc zamieszkania rodzin, w których zgłoszono podejrzenie stosowania przemocy (w 2016 r. odwiedzili 231 środowisk) udzielając wsparcia, informując o prawach osób doświadczających przemocy i możliwościach wyjścia z trudnej sytuacji.

Sekcja – wspierana każdego roku finansowo ze środków profilaktyki uzależnień - realizuje również działania profilaktyczne i edukacyjne poprzez autorskie programy:

- "Przeciwdziałanie przemocy program profilaktyczno - edukacyjny dla uczniów klas V konińskich szkół podstawowych" ,
- „Program profilaktyczno – edukacyjny dla rodzin i osób w kryzysie, w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie”,
- „Program aktywizująco – wspierający dla mieszkańców mieszkań chronionych”,
- „Psycholog Rodzinny”,
- „Szansa na Życie” – dla matek w trudnej sytuacji życiowej, które zdecydowały się urodzić dziecko, ale nie mogą go wychować.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nałożyła na gminy obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych. Ich główną ideą jest stworzenie wspólnej płaszczyzny działania dla pracowników różnych instytucji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie. W 2016 roku do konińskiego Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęły 123 formularze Niebieskich Kart a w 120 rodzinach procedura ta została zamknięta, co jest pozytywnym zjawiskiem, świadczącym m.in. o profesjonalnej pomocy udzielonej tym rodzinom. W roku 2018, tak jak dotychczas, w pracach grup roboczych Zespołu uczestniczyć będą przedstawiciele Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

- Osoby w trudnej sytuacji życiowej a więc nadużywające alkoholu lub członkowie ich rodzin mogą korzystać z oferty różnych placówek pomocowych na terenie miasta między innymi takich jak - Klub Integracji Społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie (KIS), w którym odbywają się systematyczne spotkania grupy psychoedukacyjnej dla osób z problemem alkoholowym, prowadzonej przez terapeutę uzależnień.
- W pomoc osobom uzależnionym od alkoholu oraz doświadczającym przemocy, na terenie Konina, angażują się od lat organizacje pozarządowe. Tak jak w latach poprzednich, w roku 2018 mogą one liczyć na wsparcie miasta w tych działaniach, z części budżetu przeznaczanego na profilaktykę. Planuje się, że w 2018 roku do organizacji pozarządowych na ten cel przekazane zostanie (w ramach dotacji) ok. 69 proc. tych środków.
- W ramach programu przeciwdziałania przemocy, realizowanego na zlecenie Miasta Konina przez Towarzystwo Inicjatyw Obywatelskich, na terenie Szkoły Podstawowej nr 1 w Koninie prowadzone są grupy terapeutyczno – rozwojowe dla dzieci doświadczonych różnymi formami przemocy. Na zlecenie Miasta TIO realizowało

także zadanie: Zapobieganie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie „Bezpieczeństwo w rodzinie” i „Dzieciństwo bez przemocy”. Pomocy w formie porad i wsparcia w 2016 roku udzielono w ramach tego programu 1384 osobom (wśród nich było 127 dzieci i młodzieży). Planowana jest kontynuacja zadania w roku 2018.

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Koninie co roku obejmuje pomocą rzeczową i finansową rodziny z problemem alkoholizmu i nadużywania alkoholu (w 2016 r. było to 271 rodzin). Na pomoc tę składają się: zasiłki celowe, okresowe i stałe, obiady dla dzieci w szkołach i przedszkolach, posiłki w stołówce MOPR. Pracownicy socjalni pracują z użyciem narzędzia, jakim jest kontrakt socjalny. Ma on motywować osoby i rodziny do współdziałania w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej. Osoby uzależnione od alkoholu są zobowiązane do podjęcia leczenia odwykowego - jeśli nie realizują tego zobowiązania, może to dać podstawę do odmowy bądź ograniczenia udzielanych im świadczeń.
- Od 2015 roku przy Komendzie Miejskiej Policji w Koninie funkcjonuje Policyjne Pomieszczenie dla Osób Zatrzymanych, które dysponuje 42 miejscami. Tam też osoby nietrzeźwe - po likwidacji Ośrodka Doraźnej Pomocy Osobom z Problemem Alkoholowym i Przemocą w Koninie - zatrzymywane są do wytrzeźwienia.
- Rodzina jest pierwszym i w wielu aspektach najważniejszym miejscem, w którym dzieci i młodzież uczą się odpowiedzialnego i trzeźwego życia. W 2013 roku uchwałą Rady Miasta Konina został przyjęty do realizacji Program „Konińska Karta Rodziny 3+”. Mimo że nie jest finansowany ze środków na przeciwdziałanie uzależnieniom jest uwzględniany w działaniach z zakresu profilaktyki, ponieważ zdecydowanie stanowi integralną część Programu przeciwdziałania alkoholizmowi, wspierając takie ważne, chroniące przed uzależnieniami czynniki, jak: więź z rodziną oraz rozwój pasji, zainteresowań, hobby. Podobnie jak wprowadzony w życie w 2014 roku ogólnopolski program Karta Dużej Rodziny – będzie w roku 2018 jednym z elementów rozwijanej systematycznie polityki prorodzinnej samorządu miejskiego.

Picie alkoholu przez młodzież

Sięganie po alkohol jest mocno związane z procesem dojrzewania, kiedy nastolatek przechodzi intensywne przemiany fizyczne, psychiczne i społeczne. Jest to okres w życiu młodego człowieka sprzyjający eksperymentowaniu, testowaniu i poszukiwaniu nowych doświadczeń.

Młodzież jest szczególnie podatna na szkodliwe spożycie alkoholu przede wszystkim z powodu braku doświadczenia w jego spożywaniu. Większość młodych ludzi nie zdaje sobie sprawy z negatywnych konsekwencji picia, takich jak: utrata zdrowia, wypadki, utonięcia, ryzyko popadnięcia w nałóg, zachowania agresywne, przemoc, trudności w nauce.

Brak wiedzy i pozytywne oczekiwania względem alkoholu sprzyjają obniżeniu wieku inicjacji alkoholowej. Dlatego w tym okresie kiedy młodzież rozpoczyna eksperymentowanie z alkoholem tak ważną rolę odgrywa profilaktyka. Jej celem jest ograniczenie zachowań ryzykownych podejmowanych pod wpływem lub w związku z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

- W 2015 r. w ramach międzynarodowego projektu Europejskich Szkolnych Badań na Temat Alkoholu i Narkotyków (ESPAD) zrealizowano audytoryjne badania ankietowe uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych (wiek 15 – 16 lat), klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (wiek 17 – 18 lat). Badania te przeprowadza się cyklicznie, co

cztery lata, począwszy od 1995 roku. Ich celem jest przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, ale także ocena czynników wpływających na rozpowszechnianie tych substancji. Z badań tych wynika, że napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia alkohol piło około 84 proc. uczniów z młodszej grupy i około 96 proc. uczniów starszej grupy. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekroczenia progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się około 13 proc. uczniów z młodszej grupy 20 proc. ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 63 proc. młodszych uczniów i 36 proc. uczniów starszych.

- Prowadzone w 2017 r. na terenie Konina przez PWSZ badania określą aktualną skalę zjawiska używania alkoholu przez młodzież i będą mocną podstawą do ustalenia celów i zadań programu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych dla miasta Konina na 2019 rok i kolejne dwa – trzy lata. Pewne jest to, że aby ograniczyć zjawisko nadużywania alkoholu przez młodzież powinniśmy, jako społeczeństwo, uczyć młodych ludzi postaw służących trzeźwemu życiu, tworzyć warunki dla dzieci i młodzieży do atrakcyjnego spędzania wolnego czasu bez alkoholu. Profilaktyka alkoholowa na terenie miasta powinna koncentrować się na utrzymaniu właściwych postaw wobec alkoholu dzieci i młodzieży obecnie niepijących oraz na zmianie postaw wobec alkoholu niemałej części młodzieży, która ma za sobą inicjację alkoholową. Mimo obowiązującego zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim, duża część uczniów uważa go za towar łatwo dla nich dostępny. Tę prawidłowość potwierdzają badania ESPAD, według których uwagę zwraca wysoki poziom dostępności napojów alkoholowych. Pociuszające jest, że - porównując wyniki badań ESPAD sprzed 4 lat i te z 2015 roku - zaobserwowano powolną, ale konsekwentną tendencję zmniejszania się grupy uczniów określających swój dostęp do alkoholu jako bardzo łatwy. Maleje odsetek uczniów kupujących piwo czy wino. Wzrosły natomiast odsetki młodych ludzi pijących napoje alkoholowe w barach, kawiarniach, restauracjach, dyskotekach itp. Jako pozytywne należy ocenić to, że porównanie wyników badań ESPAD w 2015 roku z badaniami zrealizowanymi w 2011 roku w zakresie picia alkoholu przez młodzież wykazało kontynuację trendu spadkowego.
- Warto zauważyć, że do tej pory dane statystyczne z terenu miasta Konina nie różniły się w sposób znaczący od statystyk krajowych. Zaktualizowanie badań i sporządzenie nowej diagnozy lokalnych zagrożeń da odpowiedź czy jest tak nadal. Niezależnie od tego, samorząd miasta ma świadomość, że w roku 2018 z jeszcze większą niż dotąd intensyfikacją należy podejmować wszelkie możliwe działania, aby zapobiegać szkodom występującym w życiu młodych ludzi w związku z używaniem przez nich alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych, a także zmniejszać ich skalę.
- Wśród różnych instytucji odpowiedzialnych za wychowanie młodego pokolenia najważniejsza rola przypada rodzinie, ale nie można zapomnieć o roli jaką w profilaktyce alkoholowej wśród młodzieży odgrywają szkoły. Cieszy fakt, że dla osiągnięcia jak najlepszych, realnych efektów, coraz częściej sięgają one po rekomendowane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych sprawdzone programy profilaktyczne. Na terenie Konina w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych przez kilka minionych lat realizowany był program pod nazwą Szkolna Interwencja Profilaktyczna. Celem tego programu jest ograniczenie skali używania substancji psychoaktywnych przez uczniów oraz poprawa funkcjonowania

młodych ludzi w szkole. W 2016 roku oddziaływaniami objęto 622 uczniów, 158 rodziców oraz 55 nauczycieli. Program ten zyskał tak dobre rekomendacje zarówno nauczycieli, uczniów jak i rodziców, że w 2017 roku podwojono środki finansowe na jego realizację z 10 tys. zł do 20 tys. zł. Planowane jest utrzymanie ich na tym poziomie w roku 2018.

- Wszystkie szkoły mają obowiązek uchwalania przez radę pedagogiczną własnego programu profilaktyki, spójnego z programem wychowawczym placówki. Program ten opiniuje rada rodziców oraz samorząd uczniowski. Zasadą jest, że w realizację programu powinna się włączyć jak największa część kadry pedagogicznej, uczniów, rodziców. Wtedy będzie on przynosił najlepsze rezultaty. W ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018 miasto planuje wsparcie finansowe szkół w realizacji rekomendowanych przez PARPA programów profilaktycznych.

W 2017 roku Miejski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Koninie po dłuższej przerwie rozpoczął realizację bardzo potrzebnego i długo oczekiwanego programu pod nazwą "Szkoła dla Rodziców i Wychowawców", którego celem jest wspieranie działań mających na celu podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców, nauczycieli i opiekunów.

- W 2018 roku – tak jak w latach 2014 – 2017 - samorząd koniński będzie nadal wspierał i finansował działalność konińskiej grupy PaT, której działalność skoncentrowana jest na propagowaniu w grupach rówieśników stylu życia bez uzależnień.

Naruszenia prawa związane ze spożywaniem napojów alkoholowych

Używanie alkoholu w Polsce, podobnie jak we wszystkich krajach europejskich, związane jest z przestępczością. W Koninie w 2016 roku na 9 wypadków śmiertelnych jeden spowodowała osoba będąca pod wpływem alkoholu. Inne przestępstwa dokonane pod wpływem alkoholu to: kradzież z włamaniem (8) , kradzież mienia (14) , uszkodzenie mienia (40). Przypomnijmy, że w 2016 roku funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Koninie ujawnili 2653 przypadki spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych. Nałożono 2580 mandatów karnych, skierowano 54 wnioski o ukaranie, pouczone 4 osoby. Straż Miejska w 2016 roku ujawniła 461 przypadków spożycia alkoholu w miejscach publicznych. Jej funkcjonariusze nałożyli 72 mandaty, udzielili 309 pouczeń, 80 spraw przekazali do innych organów i instytucji.

ROZDZIAŁ III

ZASOBY

Zasoby rzeczowe:

W realizacji zadań Programu Miasto Konin współpracuje z:

- organizacjami pozarządowymi oraz osobami prawnymi i jednostkami organizacyjnymi w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
- placówkami terapii uzależnień,
- Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komisją Rodziny i Spraw Społecznych Rady Miasta Konina
- Komisją Edukacji , Kultury i Sportu Rady Miasta Konina

- Komisją Praworządności Rady Miasta Konina
- Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie,
- Miejskim Zespołem Interdyscyplinarnym,
- Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji,
- placówkami oświatowymi,
- Komendą Miejską Policji,
- Strażą Miejską,
- Sądem Rejonowym,
- Prokuraturą Rejonową,
- Młodzieżowym Domem Kultury,
- Konińskim Domem Kultury,
- Kościołami,
- Miejskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli,
- Miejską Poradnią Psychologiczno– Pedagogiczną
- lokalnymi mediami.

Zasoby ludzkie:

Realizując zadania Programu Miasto Konin korzysta z wiedzy i zawodowego doświadczenia osób zajmujących się profilaktyką uzależnień, rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przeciwdziałaniem przemocy, zwłaszcza:

- pedagogów, psychologów, socjoterapeutów i psychoprofilaktyków zatrudnionych w placówkach oświatowych, wychowawczych i w placówkach wsparcia dziennego,
- specjalistów różnych dyscyplin zatrudnionych w placówkach poradnictwa rodzinnego i przeciwdziałania przemocy,
- terapeutów uzależnień,
- członków Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- pracowników pomocy społecznej,
- członków Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych ds. przeciwdziałania przemocy,
- funkcjonariuszy Policji i Straży Miejskiej,
- sędziów, prokuratorów oraz kuratorów sądowych i społecznych,
- księży,
- niepijących alkoholików, członków wspólnoty AA i stowarzyszenia abstynenckiego,
- dziennikarzy,
- pracowników organizacji pozarządowych.

ROZDZIAŁ IV

Główne cele i zadania programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Główne cele programu:

1. Promocja zdrowego, wolnego od środków uzależniających stylu życia.
2. Zmniejszenie rozmiaru aktualnie istniejących problemów alkoholowych.
3. Reagowanie na powstawanie nowych, niekorzystnych problemów społecznych wynikających z używania alkoholu, zwłaszcza przez dzieci i młodzież.
4. Maksymalne i efektywne wykorzystywanie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już występującymi problemami.

Priorytetowe zadania programu:

1. Działania mające na celu promocję zdrowia i przedłużenie życia mieszkańców oraz zapobieganie pojawianiu się problemów związanych z używaniem i nadużywaniem środków odurzających (promowane będą zwłaszcza te programy profilaktyczne, które budują i rozwijają różnorodne umiejętności radzenia sobie z wymogami życia, w tym również programy przeciwdziałania agresji i przemocy).
2. Działania mające na celu wczesną identyfikację osób o najwyższym ryzyku wystąpienia problemów alkoholowych i przemocy (bycia sprawcą lub ofiarą) oraz pomaganie im w redukcji tego ryzyka.
3. Działania zmierzające do zatrzymania postępu choroby u osób uzależnionych oraz umożliwienie tym osobom powrotu do normalnego funkcjonowania w społeczności.

ROZDZIAŁ V

Główne kierunki działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

- 1. Pomoc osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez:**
 - a) prowadzenie zajęć terapeutycznych i innych wspierających zdrowienie dla osób uzależnionych od alkoholu,
 - b) prowadzenie zajęć terapeutycznych i innych wspierających rozwój osobisty osób współuzależnionych,
 - c) prowadzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy,
 - d) prowadzenie grup korekcyjno - edukacyjnych dla sprawców przemocy,
 - e) prowadzenie poradnictwa interdyscyplinarnego dla ofiar przemocy i innych osób w kryzysie,
 - f) udzielanie wsparcia ofiarom przemocy w ramach procedury "Niebieskich Kart",
 - g) prowadzenie terapii dzieci z rodzin alkoholowych w świetlicach socjoterapeutycznych i grupach terapeutyczno - rozwojowych,
 - h) dożywanie dzieci z rodzin alkoholowych i innych wymagających wsparcia w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach (finansowane przez MOPR) oraz dożywanie w ramach działalności placówek wsparcia dziennego,
 - i) wspieranie i realizowanie polityki prorodzinnej.
- 2. Działania profilaktyczne realizowane poprzez:**
 - a) prowadzenie i wspieranie programów profilaktycznych w szkołach,
 - b) prowadzenie programów profilaktycznych w świetlicach socjoterapeutycznych, świetlicach środowiskowych i środowiskowych ogniskach wychowawczych oraz w innych jednostkach i organizacjach, które w ramach swej działalności statutowej służą dzieciom, młodzieży i rodzicom,
 - c) wspieranie organizacji wielostopniowych, połączonych z edukacją profilaktyczną olimpiad itp. o tematyce związanej z przeciwdziałaniem uzależnieniom,
 - d) organizowanie wypoczynku zimowego i letniego z programami profilaktycznymi lub socjoterapeutycznymi dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych,
 - e) prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych z oddziaływaniami profilaktycznymi,

- f) organizowanie i dofinansowanie szkoleń profesjonalistów z zakresu profilaktyki i terapii,
- g) wspieranie młodzieżowej grupy PaT,
- h) realizację, niefinansowanych ze środków przeznaczonych na profilaktykę, programów Konińska Karta 3+ oraz Karta Dużej Rodziny,
- i) szkolenia rodziców,
- j) promowanie postaw prozdrowotnych, trzeźwości, wolności od środków uzależniających,
- k) współpracę z mediami,
- l) wspieranie działań w kierunku trzeźwości kierowców.

3. Kontrola przestrzegania zasad obrotu i zakazu reklamy napojów alkoholowych.

- działania będące w kompetencjach Wydziału Działalności Gospodarczej i Rozwoju,
- szkolenia sprzedawców napojów alkoholowych,
- interwencje Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Konina.

4. Wspomaganie działalności instytucji, organizacji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych przez:

- wspieranie działalności stowarzyszenia abstynenckiego i innych środowisk trzeźwosciowych.

5. Wspieranie integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.

- działalność Klubu Integracji Społecznej MOPR,
- wspieranie inicjatyw organizacji pozarządowych, podporządkowanych temu celowi.

ROZDZIAŁ VI

Szczegółowe zadania Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działania na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.

L.p.	Zadanie	Realizatorzy/partnerzy	Wskaźniki realizacji zadań	Termin
1.	Kontynuowanie i rozwijanie programów profilaktycznych w szkołach, edukacja prozdrowotna, uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu, poszerzanie liczby odbiorców szkolnych programów profilaktycznych	Placówki oświatowe, służby publiczne Organizacje pozarządowe	- Liczba dzieci i młodzieży objęta programami. - Liczba rodziców uczestniczących w programach. - Liczba nauczycieli uczestniczących w programach	Cały rok

2.	Wspieranie i realizacja polityki prorodzinnej (w tym: Konińska Karta 3+, Karta Dużej Rodziny)-zadanie finansowane ze środków własnych gminy i dotacji celowej rządowej	Urząd Miejski, jednostki organizacyjne Miasta Administracja rządowa media lokalne	- Liczba wydanych kart -Liczba partnerów uczestniczących w programach -Liczba ulg i przywilejów dla rodzin wielodzietnych	Cały rok
3	Wspieranie w realizacji programów profilaktyczno – wychowawczych, takich jak np.: Program profilaktyki zespołu FAS i zespołu RAD realizowany w konińskich szkołach ponadpodstawowych, podejmowanych przez organizacje pozarządowe, oświatowe, społeczne, jednostki organizacyjne miasta	Organizacje pozarządowe, Placówki oświatowe Jednostki organizacyjne Miasta	- Liczba dzieci i młodzieży objęta programami - Liczba rodziców uczestniczących w programach - Liczba realizatorów programów	Cały rok
4.	Wspieranie działań mających na celu podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców, nauczycieli i opiekunów	Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i inne placówki oświatowe Organizacje pozarządowe Miejska Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	-Liczba realizatorów programów -Liczba rodziców, nauczycieli, opiekunów uczestniczących w programach	Cały rok
5.	Wspieranie działań promujących bezpieczny i wolny od substancji psychoaktywnych sposób spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, rozwój zorganizowanych zajęć poza - lekcyjnych w świetlicach, placówkach oświatowych oraz na osiedlach - jak najbliższe miejsca zamieszkania	Placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne miasta, kościoły, związki wyznaniowe, grupa PaT	- Liczba dzieci i młodzieży korzystającej z zajęć. - Liczba placówek prowadzących zajęcia	Cały rok
6.	Organizowanie i współorganizowanie imprez integracyjnych połączonych z działaniami profilaktycznymi	Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, jednostki organizacyjne miasta	- Liczba imprez - Liczba osób objętych działaniami	Cały rok
7.	Finansowanie kampanii profilaktycznych, prowadzenie edukacji dotyczącej trzeźwości kierowców, informowanie społeczeństwa o dostępności usług terapeutycznych	Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Komenda Miejska Policji, Straż Miejska, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, służba zdrowia	- Liczba przeprowadzonych kampanii - Szacunkowa liczba odbiorców - Liczba zakupionych i wydanych materiałów edukacyjnych	Cały rok
8.	Wydawanie i zakup materiałów informacyjnych i profilaktycznych,	Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Komenda Miejska Policji, organizacje pozarządowe	- Liczba wydanych i zakupionych materiałów informacyjnych	Cały rok
9.	Wspieranie lokalnych mediów w zakresie ich działań dot. przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy	Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, lokalne media	- Liczba audycji, artykułów prasowych, mat. internetowych	Cały rok
10.	Prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci uczestniczących w programach profilaktycznych	Placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	- Liczba programów - Liczba dzieci i młodzieży uczestniczącej w zajęciach - Liczba trenerów, realizatorów	Cały rok
11.	Dożywanie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych	Organizacje pozarządowe	- Liczba dzieci objętych dożywianiem	Cały rok
12.	Wspieranie młodzieżowych liderów oraz środowisk zaangażowanych w promowanie zdrowego stylu życia i abstynencji	Młodzieżowy Dom Kultury, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, kościół, związki wyznaniowe. Urząd Miejski Miejska Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	- Liczba młodzieżowych liderów - Szacunkowa liczba osób objętych oddziaływaniami	Cały rok

13.	Dofinansowywanie i organizowanie szkoleń dla osób działających w obszarze profilaktyki	Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	- Liczba szkoleń - Liczba osób przeszkolonych	Cały rok
14.	Wspieranie wszelkich działań profilaktycznych dot. uzależnień i przeciwdziałania przemocy i agresji	Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, wszystkie instytucje i organizacje pomocowe, Miejska Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	- Liczba przedsięwzięć, - Liczba adresatów	Cały rok
15.	Organizowanie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych	Urząd Miejski Podmioty prowadzące sprzedaż napojów alkoholowych	- Liczba szkoleń - Liczba osób objętych szkoleniami	Cały rok
16.	Wspieranie działań ograniczających sprzedaż alkoholu nieletnim	Urząd Miejski, organizacje pozarządowe, podmioty prowadzące sprzedaż alkoholu	- Liczba przedsięwzięć - Liczba odbiorców	Cały rok
17.	Monitorowanie skali problemów dotyczących uzależnień i przemocy	Urząd Miejski we współpracy ze wszystkimi organizacjami i instytucjami, Jednostka badawcza	- Liczba sondaży - Liczba placówek w których zebrano dane	Cały rok

2. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

L.p.	Zadanie	Realizatorzy/Partnerzy	Wskaźnik realizacji zadań	Termin
1.	Współpraca z placówkami terapii uzależnień. Zajęcia terapeutyczne dla osób uzależnionych. Umożliwienie uzależnionym osobom niepełnosprawnym korzystania z terapii	Urząd Miejski Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Placówki odwykowe i terapii uzależnień, Miejska Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	- Liczba uzależnionych korzystających z terapii - Liczba placówek - Liczba osób niepełnosprawnych, które odbyły terapię	Cały rok
2.	Dofinansowanie szkoleń dla pracowników lecznictwa odwykowego podnoszących kwalifikacje zawodowe	Urząd Miejski	- Liczba szkoleń - Liczba terapeutów korzystających z dofinansowania	Cały rok
3.	Doposażenie Oddziału Leczenia Uzależnień Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Koninie	Urząd Miejski Wojewódzki Szpital Zespołony	-Liczba zakupionego sprzętu	Cały rok
4.	Motywowanie do leczenia odwykowego klientów pomocy społecznej nadużywających alkoholu. Monitorowanie wyników leczenia przy pomocy kontraktów socjalnych	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	- Liczba osób zmotywowanych do leczenia odwykowego - Liczba osób uzależnionych, które wywiązały się z kontraktu socjalnego	Cały rok
5.	Zapewnienie warunków pracy Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zespołu interwencyjno – motywującego i zespołu interwencyjnego wizytującego punkty sprzedaży alkoholu. Zorganizowanie szkolenia dla członków komisji, zakup materiałów, wyposażenia, literatury fachowej, materiałów edukacyjnych	Urząd Miejski	- Liczba szkoleń - Liczba osób uczestniczących w szkoleniach - Liczba zakupionych i przekazanych materiałów, literatury	Cały rok
6.	Przeprowadzanie rozmów motywujących do leczenia z osobami uzależnionymi i ich rodzinami	Zespół interwencyjno – motywujący Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Konińskie Stowarzyszenie Abstynentów „Szansa”	- Liczba posiedzeń zespołu interwencyjno – motywującego Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Liczba rozmów z osobami uzależnionymi - Liczba rozmów z rodzinami - Liczba osób zmotywowanych do leczenia /uzależnionych i członków rodzin/	Cały rok
7.	Pomoc i prowadzenie działań na rzecz	Organizacje pozarządowe	- Liczba bezdomnych skierowanych	Cały rok

	osób bezdomnych z problemem alkoholowym, w tym wsparcie w wychodzeniu z bezdomności	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	na leczenie odwykowe - Liczba bezdomnych korzystających ze schronienia - Liczba bezdomnych, którzy się usamodzielili	
8.	Udzielanie wsparcia w utrzymaniu trzeźwości, organizacja Klubu Abstynenta na terenie miasta	Konińskie Stowarzyszenie Abstynentów „Szansa” Wspólnota AA Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Kościoły, Związki wyznaniowe, Młodzieżowy Dom Kultury, Urząd Miejski	-Liczba osób korzystających z grup wsparcia - Liczba osób korzystających ze wsparcia w kryzysie - szacunkowa liczba osób uczestnicząca w mityngach AA - Liczba grup wsparcia i grup AA - Liczba osób korzystających z innego wsparcia.	Cały rok

3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

L.p.	Zadanie	Realizatorzy/ Partnerzy	Wskaźniki realizacji zadania	Termin
1.	Wdrażanie procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego	Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Sąd Rejonowy Prokuratura Rejonowa	- Liczba wniosków o leczenie - Liczba spraw skierowanych do Sądu - Liczba osób zmotywowanych do leczenia	Cały rok
2.	Prowadzenie miejsc schronienia dla ofiar przemocy domowej	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	- Liczba dorosłych i dzieci korzystających ze schronienia	Cały rok
3.	Prowadzenie grup wsparcia, grupy psychoedukacyjnej i zajęć terapeutycznych dla ofiar przemocy domowej	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Organizacje pozarządowe, Miejska Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	- Liczba grup wsparcia - Liczba grup terapeutycznych - Liczba osób objętych oddziaływaniami	Cały rok
4.	Realizacja programu przeciwdziałania przemocy domowej wobec dzieci	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	- Liczba szkół i placówek, w których realizowany jest program - Liczba dzieci i młodzieży objętych programem	Cały rok
5.	Realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego ze sprawcami przemocy.	Urząd Miejski Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe	- Liczba sprawców przemocy korzystających z programu	Cały rok
6.	Zwiększanie skuteczności interwencji prawno – administracyjnych wobec przemocy i innych zaburzeń funkcjonowania rodziny powodowanych piciem alkoholu. Prowadzenie interdyscyplinarnego poradnictwa /także telefonicznego i internetowego/	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Komenda Miejska Policji Urząd Miejski Organizacje pozarządowe	- Liczba placówek poradnictwa rodzinnego - Liczba udzielonych porad - Liczba osób korzystających z pomocy	Cały rok
7.	Realizacja programów profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym w świetlicach i grupach terapeutyczno - rozwojowych	Organizacje pozarządowe	- Liczba programów - Liczba dzieci i młodzieży objętych programami	Cały rok
8.	Prowadzenie psychoterapii dla rodzin osób uzależnionych	Poradnie uzależnień, Miejska Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	- Liczba placówek - Liczba programów - Liczba osób korzystających z terapii	Cały rok
9.	Udzielanie wsparcia rodzinom alkoholików	Grupa samopomocowa AI-Anon Konińskie Stowarzyszenie Abstynentów „Szansa” i inne organizacje pozarządowe Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Urząd Miejski, Komisja Rozwiązywania Problemów	- Liczba grup - Liczba osób korzystających ze wsparcia	Cały rok

		Alkoholowych, Miejski Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna		
10.	Dofinansowanie szkoleń dla służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	Urząd Miejski Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	- Liczba szkoleń - Liczba osób korzystających z dofinansowania	Cały rok
11.	Współpraca z Prokuraturą Rejonową, która również wdraża procedurę zobowiązania do leczenia odwykowego, nadzoruje rodziny, w których występuje alkoholizm i przemoc	Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Prokuratura Rejonowa	- Liczba rozmów z prokuratorami - Liczba wniosków o wszczęcie postępowania karnego	Cały rok

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych

L.p.	Zadanie	Realizatorzy/Partnerzy	Wskaźniki realizacji zadania	Termin
1.	Wspomaganie organizacji pomocowych i innych podmiotów realizujących zadania związane z rozwiązywaniem problemów alkoholowych	Organizacje pozarządowe Służby publiczne Urząd Miejski Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Komenda Miejska Policji Kościoły Związki wyznaniowe Media	- Ilość organizacji włączających się w rozwiązywanie problemów alkoholowych - Liczba podmiotów, którym udzielono dofinansowania	Cały rok
2.	Wspomaganie działalności organizacji młodzieżowych i sportowych oraz innych podmiotów promujących zdrowy styl życia i abstynencję	Placówki oświatowe Jednostki miejskie Organizacje pozarządowe Instytucje	- Liczba podmiotów współpracujących w realizacji zadań Programu - Liczba dzieci i młodzieży objętej działaniami	Cały rok
3.	Finansowanie/dofinansowanie placówek wsparcia dziennego realizujących zadania profilaktyczne	Organizacje pozarządowe Urząd Miejski	- Liczba świetlic - Liczba dzieci i młodzieży korzystającej ze świetlic	Cały rok
4.	Organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	Organizacje pozarządowe, Urząd Miejski, MOPR	- Liczba zorganizowanych kolonii, półkolonii, obozów - Liczba dzieci i młodzieży korzystającej z wypoczynku	Ferie zimowe, wakacje letnie
5.	Prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci uczestniczących w programach	Organizacje pozarządowe Placówki oświatowe Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	- Liczba placówek - Liczba trenerów, instruktorów - Liczba dzieci i młodzieży uczestniczącej w programach	Cały rok
6.	Prowadzenie dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych	Organizacje pozarządowe	- Liczba dzieci i młodzieży korzystającej z dożywiania	Cały rok
7.	Dofinansowanie programu dostarczania żywności do placówek wsparcia dziennego oraz do innych instytucji pomocowych	Organizacje pozarządowe Kościoły Związki wyznaniowe	- Liczba placówek korzystających z żywności - Ilość dostarczanej żywności	Cały rok
8.	Dofinansowanie szkoleń dla osób działających w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	Instytucje, stowarzyszenia Osoby fizyczne	-Liczba szkoleń - Liczba przeszkolonych osób	Cały rok

5. Egzekwowanie przepisów ustawy o rynku alkoholowym.

L.p.	Zadanie	Realizatorzy/Partnerzy	Wskaźniki realizacji zadań	Termin
1.	Przeprowadzanie kontroli w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących zakazu reklamy i promocji napojów alkoholowych	Komenda Miejska Policji Straż Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- Liczba przeprowadzonych kontroli - Liczba ujawnionych przypadków nieprzestrzegania zapisów ustawy	Cały rok

	oraz zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych		- Liczba podjętych interwencji w celu usunięcia zagrożeń	
2.	Podjęcie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i art.15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	Komenda Miejska Policji Straż Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- Liczba podjętych interwencji	Cały rok

6. Wspieranie integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin

L.p.	Zadanie	Realizatorzy/Partnerzy	Wskaźniki realizacji zadania	Termin
1.	Zwiększenie działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie - Klub Integracji Społecznej	- Liczba osób objętych oddziaływaniami - Liczba form oddziaływań - Liczba osób, które podjęły pracę - Liczba kontraktów socjalnych z osobami uzależnionymi	Cały rok

UWAGI KOŃCOWE

- Zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. Środki finansowe na realizację zadań Programu określa Rada Miasta Konina w ramach uchwały w sprawie uchwalenia budżetu Miasta Konina na 2018 rok.
- Koordinacja realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy do zadań Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Koninie, który współpracuje z podmiotami realizującymi poszczególne zadania Programu.
- W realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uczestniczy Pełnomocnik Prezydenta ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom i Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie określonym w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- Program realizowany jest w oparciu o harmonogram szczegółowych zadań zatwierdzony zarządzeniem Prezydenta Miasta Konina.
- Zadania realizowane w Programie będą podlegały monitorowaniu i ewaluacji programu.
- Członkom Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie za udział w każdym posiedzeniu komisji w wysokości 4% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia bez wypłat z nagród z zysku w sektorze przedsiębiorstw za poprzedni kwartał.

**Przewodniczący
Rady Miasta Konina**

/-/Wiesław Steinke

Przy opracowywaniu Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Konina na 2017 rok korzystano z :

1. Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 – 2020.
2. Wyników badań ESPAD 2015 - raport. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii.
3. Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych Konin 2012. Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych. Warszawa 2012.
4. sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych - PARPA - G 1 za 2016 r.
5. Wybrane aspekty ekonomiczne i społeczne związane z nadmiernym spożywaniem alkoholu. www.lundbec.com/upload/pl.
6. Zaburzenia i choroby związane z nadużywaniem i uzależnieniem od alkoholu. www.psychiatria.mp.pl.
7. Aspekty psychoterapeutyczne uzależnienia od alkoholu. www.psychiatria.mp.pl.
8. Alkoholizm i jego wpływ na dysfunkcjonalność rodziny [www.nauki - społeczne.info](http://www.nauki-spoeczne.info).
9. Alkoholizm w rodzinie portal.abczdrowie.pl.
10. Alkohol i młodzież. Anna Świeboda Wychowanie i psychologia ucznia.
11. Rodzina z problemem alkoholowym www.psychologia.edu.pl.
12. Dostępność alkoholu w Polsce www.alkoholipapierosy.pl.
13. Alkoholizm www.sciaga.pl.
14. Polskie regulacje prawne dotyczące alkoholu, Informacje BSE nr 498.
15. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
16. Współuzależnienie www.parpa.pl.
17. Dzieci alkoholików www.parpa.pl.
18. Strategie ograniczania dostępności alkoholu www.ograniczdostepnosc.pl.
19. Uzależnienie od alkoholu www.lundbeck.com.
20. Jak pomagać dzieciom, żeby nie piły? www.alkoholizm.akcjastos.pl.
21. Programy Profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki. Joanna Szymańska. Ośrodek Rozwoju Edukacji Warszawa 2015.
22. Alkoholizm - Problem także kobiety www.alkoholizm.akcjastos.pl.
23. Rola rodziny w wychowaniu do trzeźwości. www.alkoholizm.akcjastos.pl.
24. Profilaktyka Pedagogiczna. Sławomir Śliwa. Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu. Opole 2015.